

**POŠTAŠ S
ČEDNIMI
KONJI
str. 4**

**NEJ VRASTVO,
NEJ
ČARALIJA,
DJE,
KA PA TE?
str. 6-7**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 3. maja 2001 ☼ Leto XI, št. 9

Pred šestim zasedanjem mešane manjšinske komisije

Republika Slovenija in Republika Madžarska sta že leta 1992 podpisali bilateralni Sporazum o zagotavljanju posebnih pravic slovenski narodni manjšini na Madžarskem in madžarski narodni skupnosti v Republiki Sloveniji in se z njim obvezali, da bosta uveljavljali in skrbeli za posebne pravice obeh manjšin. Uresničevanje tega sporazuma spremlja posebna vladna slovensko-madžarska mešana komisija, ki se bo 8. in 9. maja sestala že na šestem zasedanju. Tokrat bo zasedanje komisije že drugič v prostorih Slovenskega kulturno-informativnega centra v Monoštru.

Mešana komisija bo ocenila, kako se uresničujejo določila Sporazuma in priporočila zadnjega zasedanja komisije, ki je bilo leta 2000 v Ljubljani. V tem obdobju je bilo uresničenih nekaj pomembnih sklepov in priporočil. Podpisan je nov Sporazum o prosvetno-kulturnem sodelovanju med državama in v tem okviru razrešen status obeh svetovalcev za slovenski jezik na narodnostnih šolah v Porabju in za madžarski jezik na dvojezičnih šolah v Prekmurju. Kulturni dom v Lendavi je v zaključni fazi in bo v letu 2001 predvidoma dokončan, Sloven-

Porabske šole se zaradi nizkega števila učencev ubadajo z velikimi finančnimi težavami.

ski kulturno-informativni center v Monoštru uspešno opravlja svoje narodnostno poslanstvo: omogoča vaje in nastope kulturnih skupin, razstave in prireditve, kar bogati kulturno življenje slovenske skupnosti na Madžarskem. In njem je tudi sedež Zveze Slovencev in informativne dejavnosti slovenske narodne skupnosti. Junija 2000 pa je začel delovati slovenski radio v Monoštru, ki pa s strani madžarske vlade še vedno nima zagotovljenih virov stalnega financiranja. Obe vladi

sta pričeli tudi s pripravami na odprtje novega mejnega prehoda Čepinci-Verica (Ketvölgy).

V pripravah na zasedanje komisije smo ugotovili, da je veliko priporočil in sklepov uresničenih, precej pa je še zamud, na kar še posebej upravičeno opozarjajo predstavniki osrednjih organizacij obeh manjšin, ki enakopravno sodelujejo v pripravah in na zasedanju komisije. Predsednika obeh krovnih organizacij - Martin Ropoš, predsednik Državne slovenske samouprave in

Jože Hirnök, predsednik Zveze Slovencev - bosta gotovo predvsem zahtevala zagotovilo madžarske strani za stalni vir financiranja slovenskega radia Monošter, odprtje mejnega prehoda Verica-Čepinci in izboljšanje finančnega položaja šol zaradi majhnega števila otrok.

Pri teh zahtevah bo prispevala podpora tudi matična domovina, torej slovenski del mešane komisije. Pred dnevi je namreč Vlada Republike Slovenije obravnavala in sprejela izhodišča

za šesto zasedanje mešane komisije. V teh izhodiščih vlade je med drugim zapisano: »Madžarska stran naj končno razreši slab materialni položaj narodnostnih šol z majhnim številom otrok v Porabju. ... Komisija z zadovoljstvom ugotavlja, da je slovenski radijski program v Monoštru začel opravljati pomembno informativno, jezikovno in narodnostno poslanstvo med slovensko narodno skupnostjo v Porabju. Stalni viri financiranja pa še vedno niso zagotovljeni, zato naj komisija vztraja, da madžarska stran (podobno kot to že 40 let zagotavlja R Slovenija za medije v madžarskem jeziku) zagotovi stalne vire financiranja radijskega programa v Monoštru.« Sklepi slovenske vlade razumljivo obvezujejo člane slovenskega dela mešane komisije.

Na zasedanju v Monoštru nas čaka tako zahtevno in odgovorno delo. Pričakujemo, da bo prispevalo nov kamenček v skupni mozaik dobrih sosedskih odnosov med sosednjima državama in nova zagotovila obeh držav za izboljšanje položaja madžarske narodne skupnosti v Sloveniji in slovenske skupnosti na Madžarskem. **G.B.**

Velikonočni ponedeljek popoldne v Števanovcih

Liki, ki sem jih izbrala, so smešni že sami po sebi!

Čeprav obiskujem Števanovce nepretrgoma od leta 1968, se nisem peljal v to porabsko vas pogosto s tolikšno nestrpnostjo kot na letošnji velikonočni ponedeljek. Kolegica Viljica Dončec mi je v klepetu mimogrede omenila, da se v Števanovcih pripravljajo na gledališko premiero. Kaj več od tega ni povedala, dodala je, da bo o dogodku pripravila reportažo za televizijsko oddajo Slovenski utrinki.

V Števanovce sem se pripeljal prezgodaj, zato je bilo v kulturnem domu še mirno, pokramljal sem z znankami in znanci, tudi z Ireno in Lacijem in čakal na napovedano uro, ko bodo najprej pele domače pevke, nastopili bodo šolarji in na to pride »tisto«, zaradi česar sem na velikonočni ponedeljek popoldne prišel sem, premiera gledališke igre *Če je glava nora, telo dosta trpi*, ki jo je v narečju in za števanovsko skupino napisala Irena Barber.

Ne rečem, da ob poslušanju pevk nisem užival, kajti Marija Rituper iz Sobote jih je dobro pripravila na nastop, zlasti ker se že pripravljajo na jesenski jubilejni koncert ob desetletnici prepevanja. Zanimiv je bil tudi recital osnovnošolcev v madžarskem jeziku, posebej zaradi besedne igre, ki ji zaradi hitrosti nisem uspel v celoti slediti. Pomisel: ne bo narobe, če se na naslednji prireditvi predstavijo tudi mladi v domačem narečju ali slovenskem knjižnem jeziku.

Tedaj se je začelo »tisto«, zavoljo česar sem (bil) v Števanovcih, še prej se je dodobra napolnila dvorana kulturnega doma.

Igra se je začela. Takoj po prvih minutah je bilo jasno avtorično sporočilo: na preprost, nevsipljiv način posredovati gledalcem bolj ali manj znano vsebino - humorno dogajanje v čakalnici pred zdravniško ambulanto. Predstavile so se gospodinja iz porabske vasi in njena vrstnica, porabski kmet, čistilka, policist in »gospodična«. Kmeta in policista sta odigrali ženski, gospodično pa režiser igre Laci Kovač. V slabe pol ure smo spremljali, po nekaj uvodne treme dovolj sproščeno, drobne zaplete in razplete, temelječe predvsem na opravljanju znanih in znancev iz lastnega okolja.

»Izbrala sem osebe, ki že same po sebi zbujejo smeh in dobro razpoloženje. Prilagodila sem se željam in možnostim v Števanovcih, karpomeni, da je tekst kratek in preprost ter ustreza dvorani, ki nima odra, ampak je dogajanje postavljeno neposredno pred obiskovalce,« je po premieri povedala avtorica Irena Barber, zadovoljna s prvim nastopom neformalne gledališke

je bil dogodek kot celota všeč, celo zelo všeč. S tem ne rečem, da ne bi lahko bila predstava boljša v celoti ali da pri posameznih igralcih ne bi bili koristni strokovni napotki za nekoliko drugačno, bolj sproščeno gibanje na sceni. Podobno oceno ali mnenje bi lahko napisal za že uveljavljene ljubiteljske gledališke skupine.

V gledališki skupini, kjer že razmišljajo o zahtevnejšem in

magyaróvár). Slovenski kulturno-informativni center v Monoštru prevzema del vloge, ki so jo imele kulturne skupine v narodnostnih krajih, vendar le do ravni, ko bodo v svojem okolju aktivni tudi na Gornjem Seniku, Sakalovcih, Števanovcih in še kje. Zbir vseh aktivnosti, tistih drobnih in preprostih in onih večjih, važnejših, je celotna podoba porabske narodnostne kulture. Nenazadnje je tako sestavljen tudi program Zveze Slovencev za letošnje leto. Odveč ni razmi-

slek, da bi se ob števanovski, izrazilo ljubiteljski skupini, v petih letih doma in v Sloveniji znana skupina Nindrik-indrik lotila nekoliko zahtevnejših projektov, denimo ob narečnem tekstu še dela v knjižnem jeziku.

Pot z »Goričkoga« na Goričko je bila prijetna, ker se je pričakovano izpolnilo. Kljub slani, ki je tiste dni »obrala« večino letošnjega pridelka jabolka, marelice, češenj, hrušk..., tudi v Števanovcih in Peskovcih.

eR

Člani gledališke skupine: Mariš Kosar, Berta Dončec, Irena Svetec, Marijana Fodor, Laci Kovač.

skupine. Zakaj ne bi bila zadovoljna, saj je občinstvo pozorno spremljalo igro, kar je izrazilo z glasnim odobravanjem in ploskanjem. Po splošno znanem, da se radi nasmemo različnim »informacijam« o znankah in znancih, zlasti če slišimo, s katerim je slaka katera v posteljo in tudi druge reči, recimo nerodnosti, kot se je zgodila policaju, nas zanima. Preprosto in vsakdanje, bi dejal in dodal, da blizu resničnemu utripu v čakalnici pred ordinacijami (kar vem iz izkušnje, ko vozim taščo k zdravniku na Goričkem).

Irena Barber jemlje snov za kratke zgodbe - ki so izšle tudi v dveh knjigah - v vsakdanjem porabskem življenju. Ne morem se preveč zmotiti, če rečem, da jo pogosto ali pretežno zanima vsebina in manj pristop, ki bi pisanje dvignil na zahtevnejšo literarno raven. Ali, povedano drugače: preproste, vsakdanje in življenjske prigode so napisane za ljudi, enake ali podobne onim, ki imajo v zgodbah glavne ali manj važne vloge.

Naj se vrnem k predstavi. Brez (narejene) prijaznosti ali pretiravanja lahko zapišem, da mi

daljšem tekstu, pričakujem še nekatere razsežnosti, denimo vračanje slovesa kraju izpred desetletij, ko se je v Števanovcih nenehno in marsikaj dogajalo, zlasti po zaslugi prizadevnih učiteljev. Mislim na profesorja Karla Krajcarja pa konec šestdesetih in na začetku sedemdesetih let tudi na Ireno Pavlič, zagotovo jih je bilo še nekaj, ki so sooblikovali privlačen kulturni utrip v Števanovcih pa tudi za prebivalce okoliških Andovca, Verice in Ritkarovec. Tudi zdaj prihaja pobuda za gledališko skupino iz šole in odlična strokovna pomoč pevkam (Marija Rituper) iz Murske Sobote.

Ako se izpolni pričakovanje o vnovičnem razgibanem narodnostnem kulturnem utripu v Števanovcih, potem je gledališka skupina (že) opravila (svojo) veliko nalogo. Časi niso naklonjeni aktivnostim, ki so povezane s prostim časom, toda nekateri in ponekod to še zmorejo. Prav bi bilo, če se s svojo vlogo izkaže tudi Zveza Slovencev, ki ima (in mora imeti) posluš za pobude, ki nastajajo v porabskem okolju ali okolju, povezanem s Porabjem (Sombotel, Budimpešta, Moson-

Förma na Gorenjem Seniki

Pri nas po navadi vsakšno tretjo leto držijo förmo (birmo). Gorenji Senik pa Dolenji Senik ednoga župnika mata, etak je pa förma tak organizirana, da je gnauk v ednoj, drgauč pa v drugoj vesi.

Letos je te lejpi svetek na Gorenjom Seniki bio, tau svestvo so v seničkoj cirkvi gorvzeli naši mladi, steri so te starosti. Z Dolenjoga Senika je bilau 16, z Gorenjoga pa 12 förmancov. Eden keden pred förmov je strašno lagvi pa mrzeu cajt bio. V nedelo, 22. aprilisa, pa kak če bi zapovedli, je sonce sijalo pa vraučke žarke pošilalo na cirkev, na lüdi, na förmance. Malo zvünredno je bilau, da so nej püšpek, liki eden ešperesh förmali iz Sombotela. Svetek je lejpi bio pa kakoli so mladi včasim nej pazlivi, videti je bilau, da so se vküp pobrali pa redno pripravili na te njigvi lejpi svetek.

I.B.

Papiri pripovedajo

Slovenska? - Slovenska ves

Slovenska ves je najprvim slišala ču k opatiji v Monoštri. Ta naša ves je najbolje pauleg Monoštra/Varaša, zato je venak prva naša ves, o šteroj so že pisali I. 1221 (Villa Sclavorum - Slavka, Slovenska ves). Zemelski gospaud vesi je biu lastnik (tulajdonos) opatije, vesnice opatije pa so mele eške biroviije tō. Slovenska ves je 1549. leta slišala ču k biroviiji v Sakalauvcaj. 1721. leta je bila biroviija v Slovenskoj vesi. Tu sta živala birauv pa mali birauv, šterima nej tarbōle porce plačūvati. Tistoga ipa je biu v vesi eden lo(n)čar tō, šteri je samo ižo emo, grūnta nej. L. 1728 so bili že trge lo(n)čarge pa je biu eden kovač tō v vesi. Dvan/dujan so tō pauvali, s toga so meli v ednom leti 47 forintov (h)aska.

K meši so v Trauške (Kethely) odlii.

L. 1828 so tak pisali o vesi: „Zemla je puno kamna, pauv je lagvi. Gnojijo vsikšo tretjo leto. Rogejo z dvōma marama, v geseni trikrat, spartolejtke gnauk. Pasējo v gaušči. Borovi lejs sekajo samo za kurdjenjē. Vino odavajo frtau leta, s toga majo 2 ft (h)aska. Raba in sakalauvski potok kvar delata na njivaj. Če sodacke pridejō tūsē, tē v vesi gejo pa spijo. S toga škodo majo. Krave dogijo 180 dni v leti. Edna krava na den dá liter pa pau mlejka. En liter leko odajo za 2 krajcara. Tele odavajo po 1 forint. Iz vertivanja ne morejo živetī, zato k daleč odidejo na žetvo pa mlatīter.“ 1828. leta je bilau v vesi 44 iž.

L. 1785 je živel v vesi 311 lūdi (od toga 149 žensk) v 39 ižaj. L. 1828 je živel 362 lūdi v 54 ižaj. L. 1910 je bilau 159 iž, 1960 pa 163 iž v vesi. L. 1900 je od 149 iž melo slamatno strejo 134, l. 1960 od 163 iž več samo 28.

Od 1907 do 1943 je biu v Slovenskoj vesi lotar (notar) za tri vesnice: Dolenji Sinik, Sakalovci in Slovensko ves. Med 1872-1906 so slišali k lotaroši v Števanovcay.

Šaulo so zidali l. 1877. L. 1942 sta včila dva škonika 162 mlajšov v 2 učilnicaj.

L. 1941 je živel v Slovenskoj vesi 812 lūdi, vsi so se meli za Madžare!

Marija Kozar

RADIO MONOŠTER

UKV (FM) 106,6 MHz

**Od ponedeljka do sobote
od 16. do 17. vōre,**

v nedelo od 12. do 14. vōre.

FM

88 92 96 100 104 ↓ 108

RADIO MONOŠTER

→ 106,6 MHz

Če je glava naura,...

Na vūzemski ponedejlek popodneva v pau tretjoj vōri je bilau v Števanovca v kulturnom dauimi kak v mravlinjeki. Dvorana je tak puna bila, ka je buma dosti lūdi stalo. Števanovčarge

lūdje, najbole ženske – penzionistke pa mlajše tū – stere majo tau željo, da bi slovenski igralce, da bi se kakšo kratko igro navčile. Zaprošili so me, naj njim napišem edno veselo igro pa

do se oni probali nut navčiti. Nišče ne vej, kak sam se veselila tauj prošnji. Tak nagnauk sam vcuj sedla pa sam si premišlavalā, ka bi tau bilau, ka bi oni leko zošpilali. V Števanovci odra (szinpad) nega, etak pa sam mogla takšo igro vōnajdti, stero je bola naleki na „oder“ postaviti. Pa naj baude smejšna. Naslov sam dala tauj igri, ka prej „Če je glava naura“. Pa gda igro doj zošpilajo, te se vidi, ka prej „če je glava naura, tejlo dosta trpi“.

Šest igralcov, pet žensk pa eden moški se je na „oder“ postavio. Publika je zadovolna bila, na konci so je nej pūstili doj, tak fejst so ploskali. Vūpam, nedo čemerni, če tau napišem, ka so Števanovčani nej vsigdar dobra publika. Liki na te den so pa ja vōdjali zase. Telko lūdi pa

Domanje ljudske pevke

so kulturni zadvečerak organizirali. Program je držo več kak edno vōro. Društvo za lepšo ves je vkūp prijelō te program. Najoprvin so gorstaupile Števanovske pevke z Marijo Riturperovo. Zbor je prej letos 10 lejt star, etak so pa nam lejpi program pripravili. Po kratkom koncerti so mlajši iz šaule meli svoj literarni program. Šaularge so eške steli plesati moderne plesē tū, vej pa v Števanovci majo takšo skupino. Žau, leranca, ki ji je včila, je obetēžala, etak so pa nej mogli probe meti pa gorstaupiti tū nej. Po kratkom literarnom programi so se pa oprvin nut pokazali člani nauve gledališke (szinjātszō) skupine.

Tak februara se je zgodilo, ka so me iz Števanovec iskali. Voditeljica kulturnoga dauima mi je povedala, da so se najšli v vesi

Šaularge števanovske šaule

tak navdušeni so vendar že dolgo nej bili v Števanovci.

Igralcom se je zošikalo dobro špilati pa morem povedati, ge sama sam tū zadovolna pa vesela. Igralci so pa na zdaj naltlja navdušeni (lelkesek), ka so me že zdaj zaprosili za edno dukšo, drugo igro, naj jo napišem pa se oni geseni nauvo igro navčijo. Tačas pa? Tačas bi radi tau igro tū pa tam nut pokazali. Vūpam se, da do je sprejeli pa sam gvūšna, ka do zadovolni z njimi tū.

I. Barber

Prišli so stari pa mladi

Poštaš s čednimi konji

Krajcar Anton, po domanjom Vankaški Anton z Gorenjoga Senika so po bojni prva pošta vozili. Depa oni so nej samo pisma pa pake vozili, liki živo blago tō. Dosta mali mlajšov se leko njim zavali, ka so njine mame pri cajti do špitale prišle pa so oni nej po pauti na svejt prišli. Konje so pa takše meli, ka so „šteti tō znali“.

„1946. leta geseni je Mjaukecin Ferdi, ka je pred menov biu poštar, gorpravo, zato ka se ma je plača mala vidla. Po tistom je na znanje bilau dano, što ške prejkvzeti tau delo, ka de pošto vozo. Vskiši den je trbōlo titi, ranč nišoga svetka nej bilau. Na keđen štirikrat z biciklinom, trikrat pa s konjskimi kaulami. Meni je pa tisto trno v vūje šlau, ka se ge vsikdar trno rad konje emo. Že se mi je tisto vidlo, ka ge konje kŭpim. Istina, ka so mi oprvin oča kŭpili. Tak sam te ge začno tau delo. 1959. leta sam dojpravo. Te je že tak prišlo, ka so nej steli plačati, moje vōdavanje je drakše grtūvalo, liki je slūž biu. Te, gda sam začno voziti, so lepau plačali. Tri baute so bile v vesi, vsikšo paut sam enoma bautuša nika pripelo. Tistoga ipa busa tō nej bilau. Moje kaule so bila bus, ka so se na mojj kaulaj pelali k padari pa v Varaš. Če se je stoj z menov pelo do Varaša pa nazaj, je deset forintov mogo plačati. Če se cuker ali melo pelo z Varaša, te od enoga mejtra so mi pet forintov plačali bautuške. Sledek so več privatniki nej bili, ka je AĀSZ nastano pa so te že z autoni vozili blago v bauto. Gda že spojlo malo slūža bilau, te sam tak brodo, ka baukše bau, če ge vse tanjam pa več nemo pošto vozo. Po tistom je začno bus voziti.“

Tistoga ipa, gda so vaši konji bili autobus, vi pa šofer, te venak rešilce tō žmetno bilau spraviti. Tašo se je nej zgodilo z vami, ka bi noseče, kuste ženske mogli v Varaš pelati roditi?

„Ja, tau se je en parkrat tō zgauldo, depa zato sam srečo emo, ka po pauti se mi je en nej naraudo. Bili so taši, ka so zato prva pitali, ka če leko pridejo, če rejsan

vnoči, gda cajt kaulipride. Če mo te pelo. Depa tašo tō bilau, ka nej čakano je samo prišo, ka je nevolja, pa mujs bilau titi. Te sam je ge vsikdar nutopelo v špitale pa na osmi, deveti den te sam že dva domau pelo, mater pa maloga tō. Vskiši mali je taši biu, ka gda konj na stopaje stapo, vsikši mi igro (djauko), gda sam konje zagnau, te so pa tak tiuma bili, ka so ranč glasa nej dali iz sebe.

Tašo se gnauk tō zgodilo, ka vnoči kesnau so mi klonckali po okni, ka naj brž dem, ka ne morejo tiste s telefonon zaoditi, šteri so obečali, ka do z autonom nutpelali rodit žensko. Te sam ge mogo titi. Tisto nauč so mi konji nika divji bili, drugo sam nej delo, samo se štrange gorklau, ka so mi vsikdar vōskakali. Gda sam Gorenji Senik tanjau, te že auto prauti nam ūšo, samo ka nas nej spozno. Domanji so ma te že pravli, ka smo odišli. Po pau pauti je nas zgrabo pa te so ovi prejk v auto vsešli, ge sam se pa te napauto domau. Depa plačo sam tak daubo, kak če bi do Varaša pelo. Pri Zavci so ma mladi Ritkarovčani stavili, ka naj je tagor k Cifri pelam s kočūjom. Pravo sam njim, ka samo tak leko z menov dejo, če do po pauti na ves glas spejvali. Podje so ma baukali, depa konji že tō, ka so mi več nej vō s štrange skakali. Gda se je do krčme pripelo, vsi trge so mi liter vina plačali. Gda sam domau prišo, žena me je samo

gledala, ka sam že doma pa eške tri litre vina tō v rokej mam. Te sam ji pravo, ka sam si zaslūžo tau, ka mo zdaj v posteli vino piu. Bilau je tašo tō, ka me vse

lenji Senik tō mogo cŭjvoziti, ka tam tō bila pošta. Samo te mi je nej trbōlo pošto voziti, če taši velki snejg zapadno, ka so ranč cugi nej mogli titi.“

Tašo se je nej zgodilo, ka bi se kakša pisma, aj pak zgūbo?

„Zgodilo se je. 1953. leta mi je nakak dojz biciklina eden cejli žatjau (vrečko) vkradno. Tam so penazge tō nut bili pa devetdeset procentov sam ge mogo nazaj plačati.“

Folišija je zato vōprišla pa ste zvedli, ka što je vkradno?

„Genau so znali. Biu je eden moški, šteri nikdar nej emo penaze pa tisti si nej mogo dopistiti, ka bi si djabke leko kŭpo. Depa tisti den je prišo na Gorenji Senik pa je nagnauk tri mejtere kŭpo. Pa tau eške kaj! Za tri lejta je en policaj pri vini, gda se je že fejs napiu, vōovado, ka je s tisti penaz un tō piu.“

Vankaški Anton

Konje je vōmejno na krave

omanca polejvala, ka je ženska že v slednjom cajti bila. Komaj, ka sam se ge do Reština nazaj pripelo, sestra je že valas prinesla, ka se je dejte že naraudilo. Vala Baugi, zato se mi je en nej po pauti naraudo, če rejsan enparkrat sila bila.“

Tistoga ipa so zatok fejs pošilali pake?

„Te so z Amerike tō fejs pošilali, stariške so pa soldakom kaj pošilali. Na božič so ene velke kaule skor male bile. Te sam en paut osemdeset krispanov pelo pa eške stau pakov tō vcūj. Zato tak dosta bilau, ka sam Do-

Mladi pojep ste bili, gda ste začnili pošto voziti, te so venak dekile tō fejs poglednile vas pa so se rade z vami vozile?

„Dje, tau gvūšno! Eške na pošti sam si ženo tō prislūžo. Druge dekile so se tō najšle, samo ka tā se mi je najbola povidla. Snejg je biu, gda sam se z njauv po pauti srečo, una se je pa z biciklinom nej mogla pelati. Pravo sam ji, naj gorsvede, vejpa don prvi domau pride. Po pauti sva si pripoveddala pa tak daleč, tak daleč, ka sva si življenje vkŭper zatakpnila. Badva sva tak čuti-

la, ka mava lūbezen do drugoga, te pa več niša nevolja nej bila.“

Kak rano ste z doma šli, gda ste v Varaš po pošto šli?

„V devetot sam z doma ūšo, če sam z biciklinom mogo titi, v osmoj pa s konjami. Domau po pauti pa se je tau tō štelo, ka tjelko frōčov sam spiu. Če sam več spiu, te sam kesnej prišo, če menje, te prva, če ma vōter nej stavlo, te bola brž šlau, tau nej gnako bilau. Krčmarge so ma najraj meli. Konj bola znau šteti kak ge, ka vsikšo tablo znau dojprišteti, ka „italmérés“ (vinotoč) pa tam te vsikdar stano.“

Te ste dobro vaše konje nutnavčili, če so znali šteti?

„Ja, moji konji so se dobro navčili. Mladoga konja sam kŭpo, pa gda sam ga ge najoprvin nutprego, sam samo petkrat ūšo ge z njim v Varaš. Šesto paut je že žena ūšla, pa gda je domau prišla, je pravla, ka naši konji znajo šteti. Gda je pri Lajošni z njimi tadoj pelala, so začnili leteti pa pri Zavci, pri krčmej so se stavili. Gda je pa domau ūšla, te so se pa pri mlinarskom gračanki zagnali pa pri Zavci so pa stani-“

Te tūj niša folišija more biti! Vaša žena so tō mogli s konjami voziti?

„Dje, tau pa vejš! Una bola delala kak ge pa name vsikdar gnala, ka naj se paškim. Če una more delati, te ge tō. Vejpa nej gospa bila, ranč sam go nej tak vzejo. Popi kŭjarco nej trbōlo pa sam ge tō nej pop biu, te pa mogla z menov vred delati.“

1959. leta ste dojpravili pa ste več nej pošto vozili. Nej vam žmetno spadnilo, ka ste mogli konje odati?

„Nej, ka te mi že na žile šlau tisto, ka sam konje nej mogo polagati, ka silge nej bilau. Dosta vōdavanje sam emo, te smo si pa tak zbrodili, ka je odamo. Zdaj več ranč kōnjske cigle (vajeti) neškem videti, ka mi vonjajo, smrdijo.“

Monika Dravec

Pek pa krčmar

Ficko Laslo se na Gorenjom Seniki narodil. Po bojni je nej bilau nikšo delo pa so pri policiji delali kak granc policaj na Dolenjom Seniki. Tój so spoznali ženo, zatok so ostali na Dolenjom Seniki. O tom smo se pogučavali, kak so oni pekaraj meli pa kak so krčmar gratali.

- Kak ste vi pek gratali?

„Zatok ka je meni tau maštrija bila. V 50. lejtaj sam začno papire spravlati, ka takšnoga reda trbej. Dosta se odo po Somboteli, ka naj mi pistijo odprejti pekaraj. Trno žmetno je bilau, ka se melo furt malo daubo, lüstvo se pa dosti emo. Furt se tau nevaule emo, ka komi naj dam krój pa komi nej.“

- Gde ste se vi tau maštrijo vönavčili?

„Tau maštrijo sam se v Varaši vönavčo, tam se bijo inaš od 1941. do 1945. leta.“

- Kak rano ste mogli gora staniti, naj vse kredi bau?

„Vnoči v dveji vöri sam gora stano. Telko sam peko, kelko mela sam emo, takšno ni-gdar nej bilau, ka bi nej sva-lilo.“

- Sto vam je melo vödavo ali zakoj ste nej meli telko mela, kelko bi vi steli?

„Iz varaškoga mlina sam no-so melo, daubo sam bone (utalvány). Gda sam tisto nutri plačo na pošti, te sam daubo samo melo. Tistoga ipa je tak bilau.“

- Tój v krajini ste samo vi meli pekaraj, te lidam ranč nej trbelo v Varaš ojditi po krój?

„Ja, tü je vsakši k meni odo, ešča iz Sakalovec pa z Gorenjoga Senika so k meni ojdili.“

- Kelko fele kröja ste pekli?

„Več fela. Če je stoj mrau, te sam bejloga speko, dapa ti-sto melo sam v bauti küpo. Tam se telko mela daubo, kelko sam sto. Falejši krü, ka sam z mlina noso melo, tisti je samo tri forinte košto.“

Emo sam pau pa edan kilasti krój. Bilau takšno tü, ka so prosili, naj kloca ali klobase nutre dejam v krój. Te se njim takšnoga speko.“

Ficko Laci bači kak krčmar

- Vam nej trno žmetno bilau rano zazrankoma stanti pa spečti krój, potistim pa odavati v bauti?

„Fajn je nej bilau, tau gvüšno. Včasik sam tak sneni bijo kak ne vejim ka. Dapa tej tijinci, steri so tam v vesi delali ali Sakalavčarge, so mi nosili fröče pa mi te baukše šlau delo.“

- Kak ste mejsili, nagnauk ste vse dola omejsili ali pa večkrat na den?

„Samo gnauk sam mejsio. 120 kg mele sam doj omejsio, ka telko kröja mi je nutra šlau gnauk v peč.“

- Kak dugo lejt ste meli pekaraj?

„Edenajsat lejt, od 1957. do 1968. leta. Pa te so ram dola razmetali, gde sam emo pekaraj. Telko pejnaz sam pa nej emo, ka bi si nauvoga zozido pa sam tak njau.“

- Kelko vör je trbelo krój pečti? Bilau je takšno, ka vam zgoro?

„Edno vöro se krój speko, takšno pa nej bilau, ka bi mi zgorelo, ka bi tau moj kvar bijo.“

- Kak rano ste začnili? Prvin ste omejsili ali naložili?

„Prvin sam omejsio, potistim sam naložo, ka veje brz dole zgorijo pa 300 celsiusu toplote trbelo meti. Večer sam kvas napravo, naj do zranka gora pride. Vleti sam menje kvasa nüco, v zimi pa več, naj se bole djena krü. Do zranka se je lepau djenilo. Kvas je te dober, če se najmenja šest vör djiba, ka krü te ma dober žmaj.“

- Kak ste krój pekli, če mi tau vöovadite?

„Emo sam dva literstji fandli, s tistim sam vse vömero. Nika drugo nej trbelo vcuj: toplo vodau, melo, sau, kvas pa dobre rotje.“

- Doma ste nej pekli večkrat krój, gda ste pekaraj ejnjali?

„Nej sam emo peč, ovak bi rad peko. Tak bilau, ka sam v vesi drugoma speko, če so me zvali. Te sam tam omejsio pa sam njim speko tö.“

- Pa vrejndno bilau pečti?

„Nateltja nej, ka 1 kila mela 2,80 forintov koštala, krój sam pa samo za 3 forinte odavo. Tak ka s toga dosta aska nej bilau. Porcije (davke) sam tö mogo plačuvati.“

- Gda ste domu prišli s pekaraja, vam dosti nej trbelo delati?

„Kaj vi nej. Doma smo vrtivali, mogo sam delati, meli smo svinje, krave vse.“

- Vi ste radi djeli krój, ka ste ga pekli?

„Tau gvüšno, ka sam ga rad djo. Trno so me valili tü v vesi, kakšen dober krü sam peko.“

- Nej bilau takšno, ka ste krój vö s peči vzeli pa ste kradnjek že kauskali?

„Bilau je, samo nej pri meni. Ednoga pojbiča je sausedica poslala po krü, dočas ka je domau prišo, je kradnjek že zo. Ženska je pa tau mislila, ka sam ma dja takšnoga dau pa pojbiča nazaj poslala. Dja sam ma pá dau, ka mo se paz ednim krüjom spravlo.“

- Takšno se vam nej zgodilo, ka bi sau vönjali pa maslanoga spekti?

„Tau se tü zgodilo, samo nej z menov. Gde sam inaš bijo, tam je eden pojbič vönjau sau. Tau videti, če sau vönjamo, ka je te testau načišno. Zatok, ka sau vtjüp drži testau. Vej je te gora plačo, ka tisti krój vse mogo zesti.“

- Gda ste s pekarajom enjali, kak ste te v krčmau prišli?

„Te je zadrugi (szövetkezet) trbelo, ka so nej meli krčmar. Tak sam te dja prišo es v krčmau.“

- Kak je tistoga ipa šlau, kelko lüdi je bilau?

„Krčma je vsigdar puna bila, fal je tü bilau. Istina, ka je

lo 120 kg testa omejsiti, tam sam mogo mauč vödavati, v krčmej pa mauči nej trbelo.“

- Kak ste oprejšo meli?

„Ponedejlek smo meli fraj, ovak smo vsakši den delali od zranka do večera. Dostakrat smo meli veselice, bale. Tam v staro krčmej so bile tri iže, tisto je furt vse puno bilau, trno korajžno je bilau. Piti se pa vsakše fele emo, žgano edanajset fele, vino dvaje, dapa navekše so sladko radi pili. Tistoga ipa je ena posanca piva 1,50 forintov koštala.“

- Vleti, gda je toplo bilau, kama ste dejvali piti naj mrzlo bau?

„Vzimi smo z Rabe led nosili, ka smo meli ladavnico, smo tisto napunili pa vleti smo te meli led. Pri meni takšno ni-gdar nej bilau, ka bi toplo piti stoj daubo.“

- Nej vas kaj včasik svadilo, ka so večer nej steli domau titi ali so se vtjüp posvadili?

„Kaj vi nej. Dostikrat so mi vse vtjüp zmlatili, potlri. Tak ka sam skurok vsakši keden na biroviji bijo. Tau je že vse minaulo, vse sam pozabo.“

- Ka je pa nau tau držina prajla, ka ste nej dosta doma bili?

„Oni so dostakrat pomagat prišli, ženo pa dva sina mam, njiva sta mi dosta pomagala.“

- Dapa zdaj, ka ste že vpenziji, včasik v krčmau poglednate?

„Dosti več ne morem delati, ka me noge bolijo, v krčmej sam pa že prejk edno leto nej bijo.“

- Ka bi ešče radi v življenji?
„Dosti več nika nej, zdravdje. Zaman bi emo dosti pejnez, bi tak nej vedo z njimi ka delati.“

Valerija Časar

»Stari motoroš«

smastvo bilau, dapa edan fröč je samo tri forinte košto.“

- Pa stero je baukše bilau delati, pekaraj ali krčmar biti?

„Pekaraj je tü nej lagvo bilau, samo tam je več trbelo delati. Za mauči volo pravim, ka v pekaraji mi je trbe-

OD SLOVENIJE...

"O Sloveniji samo pozitivno..."

Predsednik vlade Janez Drnovšek se je med štiridnevним uradnim obiskom v Franciji, v Parizu srečal tudi s francoskim kolegom Lionelom Jospinom. "O Sloveniji samo pozitivno, posebej kar zadeva širitev Evropske unije," je pogovore v palači Matignon pospremlil gostitelj Jospin. Drnovšek pa je povedal, da je Francija opazila velik napredek, ki ga je Slovenija pri približevanju EU naredila v zadnjem času, sicer pa sta na srečanju, na katerem sta bila navzoča tudi vodja slovenske diplomacije Dimitrij Rupel in francoski minister za evropske zadeve Pierre Moscovici, premiera govorila tudi o dvostranskih odnosih, širitvi zveze NATO in položaju v JV Evropi.

Kulturni sporazum z Avstrijo

Vlada je po treh letih in pol sprejela dokončno usklajeno besedilo kulturnega sporazuma z Avstrijo, ki naj bi ga po napovedih podpisali ob obisku avstrijske zunanje ministrice Benite Ferrero-Waldner v Sloveniji. Da lahko "stari sosed" Slovenija in Avstrija v luči širitve EU postaneta novi partnerici, je bilo tudi osrednje sporočilo dvodnevnega mednarodnega seminarja, ki je potekal v Gradcu in Mariboru. Ob robu tega seminarja sta se neformalno sestala tudi predsednika obeh vlad, avstrijski kancler Wolfgang Schuessel in slovenski premier Janez Drnovšek.

Sprejet državni proračun za leto 2001

Po predhodni uskladitvi je državni zbor z 49 glasovi proti 10 sprejel državni proračun za leto 2001. Prihodki proračuna znašajo 1160,7 milijarde tolarjev, odhodki 1210,4 milijarde tolarjev, proračunski primanjkljaj pa naj bi tako znašal nekaj manj kot 50 milijard oziroma odstotek bruto družbenega proizvoda.

Štefan Horvat prauti lagvim energijam

NEJ VRASTVO, NEJ ČARALIJA,

Če se dostokrat zgodi z vami, ka *nemate* dober den, ka se ne počutite dobro, pa vam vrastvo tó ne pomaga, te preštíte našo reportažo, ki smo go napravili v Višnji gori pauleg Ljubljane v Sloveniji z enim gospaudom, šteri male amulete, talismane dela. Gospaud **Štefan Horvat**, ki so bili rodjeni pauleg Porabja v Otovci, tak pravijo, ka njih male amulete tarbej v šinjek obesiti, in té mali pleji pomagajo razbiti negativno energijo kauli nas. Aj ta negativna energija ne more nut v našo tejló. Skor tak, kak gda so ino s svejta prauti velki grmanci.

Gospaud Štefan je biu gnauk v New Yorki v muzeji velkoga jugoslovanskoga fizika in elektronika Nikole Tesle, šteri je s cirilskimi literami v muzeji dojspisano emo, zato pa so Američani nej znali dojpřesteti, kak je un zase naredo en takši amulet. Naš človek si je mislo, če je takši spoj fejst čeden človek takše male pleje noso kauli svojoga šinjeka, zaka bi un tó nej leko probo. Od tistoga mau prej samo na nauvo leto odi več k svojomi padari, ka ma nese en glaš vina in ma srečno nauvo leto žalej. Prva pa je un prej tó večkrat na leto kaj karnjavju. Če je rejsan istina, te so kaj vředni té njini talismani. Tau gvušno, ka so vnožani diplom in priznani dobili po cejlom svejti od Merike, Nemčije, Bulgarije pa do Budimpešte, največ na sejmaj, senjaj inovatorov.

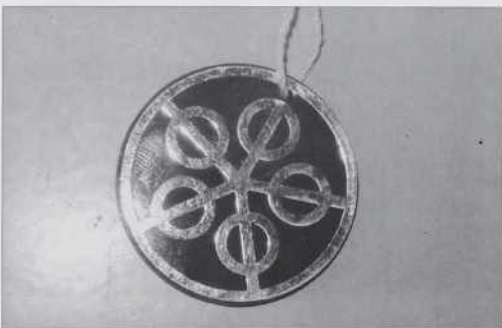
Štefan Horvat *energetske kejpe* tó farba, šteri prej tó

pozitivno energijo širijo. Za tau so napravilo v Egipt k piramišom romali in od tistec prinesli 30 kil pejska. Depa odo je na Sicilijo tó in je iz vulkanske lave Etne pá pune velke turbe kamenje parvlejo na gradno, ka so carinikom ali vámosom od

rodbina in da svejta vnauvo bikauv mejla, te pa z vsakšo generacijo že enoga menje. Tačas ka ste vi na red prišli, vi ste več ranč enoga maloga bikeca nej meli. Erbali ste pa dobro pamet, in ste zvün vaše kariere kak elektronik in kak direktor Philipsove fabrike v Višnji gori gratali inovator ali izumitelj. Prva, kak bi mi gučali o tom, ka vse ste vónajšli, povejte mi par rečji, bojte tak dobri, o vašoj mladosti.

„Biu sam edini sin fejst bogatoga pavra, ki je biu v moji rojstni vesi, v Otovci župan tó. Nej dugo po mojom rojstvi so lúdge v vesi očo začnili odúrdjavati, ka je kak župan dau šurko paut narediti prej njine njive. V velki čemeraj so nam eške našo gazdijo tó gorvožgali. Trdoglavi oča je te 1933-oga leta z daržinov vred odišo na de-

čúdivanja skor šapke doj s čele spadnile... Vse té njegve čúde si prej nakraci v Otovci, v njegvi rojstni hiši tó leko pogledne, koga de tau brigalo.

Svojo skrivnost prej v grob odnese, depa zavolé žareči medal pústi za sebov, aj žarijo, aj žarijo... Aj nas žari pozitivna energija iz kozmosa. Dje, če človek v kaj vórdje, če je čaralija ali nej, tau je že tó leko pozitivno.

* * *

Gospaud Horvat, vaš oča bi trnok radi bili, če bi vi velki paver prejatali, depa pri vas je prej tak bilau, ka je vašá

lo v Dajčland, ka je sto telko penaz prislužiti, ka bi leko nauvo gazdijo napravo. Gda je vóvdarila druga bojna, so Nemci očo pa mater poslali na prisilno delo, od kec se je oči posrečili vujti, ge pa mama pa sva ostala. Samo 1944-oga leta sam prišo nazaj v domovino, depa te sam se mogo po nemškom jeziki včiti madžarski, ka je Prekmurje pá bilau pod madžarsko komando. Po pravici povedano, svoj materni gezik sam se navčo samo kak trejto rečji. Na tiste cajte ranč neškem trnok misliti. Tiste težke in húde lejta so se čü-

tile na moji prvi kejpaj tó, štere že 45 lejt farbam in sam je emo l. 2000 vópostavlene pri vas v Slovenskom domi v Monoštri tó. Tiste slike so takše bole kmične bile..."

Zdaj tadale pa te gučiva o malo bole svejklaj delaj, kak so povejmo vašá svejkla energetska gomba pa druge energetske medale in kejpi. Ka vse ste vónajšli, pa kak vam je tau spoj na pamet prišlo?

„Že te, gda sam kak tehnični vodja delo v Philipsovi tovarni v Višnji gori, sam emo nut zglášano 88 patentov (találmány). S človeško energijo pa sam se te začno spravlati, gda sam srečo takše lúdi, šteri so iz seba vódvavali energijo, ka so mi kosmine gorstale kak kakšomi mački. Najprva sam od níkše višise vole zvódo, ka morem titi v Egipt in si tam pogledniti piramide, ka je v Egipti energetska skor vse pozitivno. Spoj pa piramide. Tam sam biu dva mejsca pa pau in sam namalo blúzi tristau skic, prausni kejpov. Iz Niluša sam prineso en žakeu posabnoga, žarečoga pejska tó, šteroga gordejvam na svoje kejpe (slike), ka branijo njegovoga gazdo od húde energije.

Pred dobrimi deset lejtami sam naredo eno tablico iz bakra (sárgaréz), štero je tarbej pod postalo djati, in štera ne pústi gor tiste lagve in húde energije, štere prihajajo iz tisti krajov, gde se pod zemlo srečajo potoki in druge vode. Té mali plej 7 mejtarov kauli postale vse negativne ali húde energije razbije, kak povejmo rauža na kankli za polejvanje razbije, razprši vodau, ali pa različni spreji naredijo iz tekočine, iz vode plin (gaz)."

Pa kak ste vi na tau in drúge dele gorprišli?

„Ge sam takši človek, ka náponi, stalno nika štonderam. Depa če ger vidim kaj,

DJE, KA PA TE?

tisto pa si zaponim. Biu sam napravil v New Yorku v muzeji, gde sam zvôdo, ka je Nikola Tesla, največji jugoslovanski fizik in elektromotnik, med svojimi več kak 300 patenti emo eno takzvano Teslovo medaljo. Ge sam o taujog njegovj medalji dvej leti špekolejro in sam gorprišo, kak je bila narejana. 600 falatov sam naredo, dau lidam, šteri so mi pripovedjali, kaj so čutili in iz toga zvôdo, ka te plej iz kozmosa dobiva energijo. Nikola Tesla je samo eno naredo in go je samo un noso, nikomi gor nej dau, ka je najprva tó sam sto sprobati. Te sam si ge mislo, če je té čeden človek takšo noso, mo ge tó probo, ka pa če de meni tó valalo. Moja Teslova medalja nika ne vala za zdravdje, liki ne pusti blúzi lagvo energijo. Tau je nej vrastvo (zdravilo), liki samo energetski potencial in go morete nositi v šinjeki obešeno, tak ka gor na prsaj leži. No, tau medaljo ge več na delam, ka sam gnauk nika več gučo, kak bi smo, pa te gda sam úšo nut zglasit svoj patent, so mi pravli, ka

ga Nemci že redijo." *So vam vkradnili idejo?* "Tau ge tak na smem povedati, liki tau gvúšno, ka so

go uni prva patentirali kak ge, če rejsan sam go ge vónajšo. Te sam ge iz štiri Teslovi medalj skonstruiru eno nauvo, štera je več nej kraugla, liki šestkiklata, kak fčele, štere so najbaukši konstrukterji na svejti, majo šestkiklate sate."

Te tau eške gnauk moremo povedati, ka vi s tau svojo energetsko zaščitno (védô) ploščo ne vračite betege, nej ka bi vam štoj vauči meto, ka nikše norije vkúip delate in tau svojo čalarijo

odavate kak vrastvo.

„Bioenergetiki, radiesteziisti in drugi dostakrat v lústvo silijo svojo znanje, ka

pa ge „predgam“, tau je tisto, ka so lúdge meni pravli potem, ka so en cajt nosili moje medalje... Gda ma je gnauk vnoči, gda dvej vóra bila, po telefoni gorpozvala ena ženska, ka go je moja štirikiklata medalja med spanjom v prsi piknila, pa prej naj ge tó ne spim, če ge njau tó ne njam, sam od tistoga mau kraugle ploščice delo. Ali pa zato, ka so od vnaugi materialov, šteri so v taujoj ploščici (zlat, srebro, železo, baker, cink ptt.)

ništarni alergijo dobili, cejlo delo na konci v en kaučuk vlegém."

Vi eške itak nosite na prsaj tau medaljo?

„Ja, ja, že petnajst lejt. Eto-gnauk ma je po telefoni gor-pauzvo en človek iz Portoroža, magister Evgen Uršič, pa pravo, gospaud Horvat, nika ne gučite, ka vaša plošča ne vrači (zdravi), ge sam šest lejt djemau vrastvo (apaurin) zato, ka sam nej mogo spati, zdaj, od šteroga mau mam vašo medaljo, že osam mejsecov na djemlem več vrastvo in tak spim kak bunda."

Ka pa starejšim moškóm ne pomaga kaj ta vaša zareča frajlica?

„Nete dali valati, depa eto-gnauk se je ena starejša ženska korila z menov, ka ti vrag grdi, si vsilo mojma deda tisto svojo medaljo, in prva nika nej taprejk sausadici škriilo, zdaj pa, ka si je v šinjek obeso tisti onej, vsigder samo sausadico zija tavô na okno..."

Besedilo in posnetki:

Francek Mukič

... DO MADŽARSKE

Programi ob 1. maju

Za prvomajске praznike je Mestni kulturni center v Monoštru pripravil bogat program. 29. aprila popoldne so nastopile amaterske rock-skupine območja ob Tromeji, med njimi skupina Entreat iz Slovenije. 30. aprila popoldne so pripravili koncert za otroke skupine Hétrét. Odrasle je zabavalna pihalna godba kulturnega centra. V programu, ki ga je obogatila modna revija, so sodelovale tudi monoštarske mažoretke. Zvečer so organizirali veselico na prostem z ansambloma Albatros in Jambo.

1. maja zvečer so se najbolje počutili tisti, ki jim je vsêč glašva 60., 70. let, kajti ansambel Albatros je pripravil Večer nostalgije.

Srečanje upokojencev

29. maja so se v Monoštru v Slovenskem kulturnem in informativnem centru srečali člani Društva porabskih upokojencev. Na njihovem srečanju sta nastopila gedališka skupina iz Števanovcev in tamburaški orkester s Cankove.

Razstava Edreja Göntérja

4. maja se je v Slovenskem kulturnem in informativnem centru v Monoštru odprla razstava slikarja Edreja Göntérja, člana Društva likovnih umetnikov Prekmurja in Prlekije. Pripravo razstave je finančno podprla Zavarovalnica Triglav, območna enota Murska Sobota. Razstava je na ogled do 23. maja.

Založniški načrti Zveze

Zveza Slovencev na Madžarskem v l. 2001 namerava izdati naslednje publikacije: povest za otroke Ferija Lainščka Deček na dedovem kolesu, ki bo izšla v seriji Literatura med Muro in Rabo (sozaložnik Podjetje Franc-Franc), turistični vodnik za Porabje ter porabsko pesmarico, ki jo pripravlja Francek Mukič. Ob koncu leta bo izšel tudi Slovenski koledar, letopis Slovencev na Madžarskem.

Oder iz gümlini vrat

Pređ več kak štiridesetimi lejtami je siromašen žitek bijo. Pri navs Ritkarovci pa na Verici je tistoga ipa malo iz bilau pri steraj se je najšo radio, televizije pa spolj nej bilau. Kak mlajšom tak staršom je velka radost bila, če je trbelo k takšoj izi iti pomagat goščice lúpat, stera je mejla radio. Gda nam je vertinja ali gazda najšo dober program, vsi smo ga z očami pa lampami poslušali, eške mlajši smo tiji, mirni gratali. Če nej bilau prilike za zabavo (szórakozás), smo si sami kaj vónajšli.

Cejnili smo tiste, steri so odšli iz vesi se tadala včit ali kama daleč delat. Gda so domau prišli, smo je po večeraj poslušali, kak se kaj godi tam, odkec so prišli. Od nji smo čakali, ka v ves prinesejo kaj nauvoga.

Edna dekla z naše vesi se je včila v Gyóri, pa gda je zgotauvila, je začnila delati na občini (tanács) na Gorenjom Seniki. Držala se je pa doma pri starišaj, na Verici pri držini Sabatini. Zdjaj ste že tak vsi gorprišli, ka je tau bila Sabatina (Talaber) Irenka.

Kak je iz Gyóra domau prišla, je brž domanjo mladino kaulak sebe vkúp pobrala. Vó si je zmisllila, ka v našoj maloj vesi tó baude dramska (szinjátszó) skupina. 10 do 15 mladi se je najšlo, če rejsan je trbelo nisterne stariše pomiriti, ka oni nika lagvoga neškejo, ka lejpe pa dobre cilje majo. Najprva so vogrski špilali, ene igre od Géze Gárdonyija, potistim so vogrske igre dolaobrnavli na domanjo slovensko rejč. Igre v domanjoj rejči so se lidam najbolje

vidle. Za tau, ka so se mladi navčili igro, je poskrbela Irenka, če je trbelo je sama tó špilala ali pa v roke vzela harmoniko.

Program so meli, nej so pa meli, gde bi špilali. V vesi nej bilau kulturnoga doma, samo ena šaula, tam pa nej bilau odra (szípad). Naši mladi igralci so pa nej samo flajnsni bili, liki huncutke tó pa so si vózmislili, kak napravijo oder. Vugnili so tesarske bake, za pod so pa vkradnili od ene izje gümline vrata. Za toga volo je gazda velko nevalo zagno, dapa gazdo so podje z vinom pomirili. Potem več nej trbelo kradniti vrata. Zdjaj pa eške fijanke (zavese) trbelo spraviti. Vó so ponúcali padaštvo s kasarno, tam so dobili lijane (prte) pa iz tisti so naredili fijanke za oder. Čas je prišo, ka do v vesi igrali, »szindarab špilali«. Nej trbelo reklame, plakate, dobra novica se je brezi toga raznesla po vesi. Šaularge so naznanili, tistoga ipa so eške od vsakše izje mlejko tó nosili, tak so lidge eden drugomi prejkдали, ka je kaj nauvoga v vesi.

Od maloga do najstarejšoga, vsakši je fejst čako te den. Šaula se je tak napunila, ka če bi na stenaj tó stauci bili, tisto bi tó nej dojšlo. Mladi so dobro špilali, lidam se je vidlo, tak ka so kumik čakali, da do znauva špilali. Irenka je tó zadovolna bila, etak je pa eške štiri lejta delala ta skupina pa spravjala veselje nej samo Veričancóm, liki Števanovčaróm pa Andovčaróm tó.

Joška Zrim

„Dobro se čütim, če slovensko rejč čüjem“

Porabski Slovenci so vsigdar prisiljeni bili tili s trebujom za kriujom. Pred prvo bojno ji je dosti odšlau v Meriko, po bojni so ojldi na repo pa na marofe. Doste mladine je odišlo v vekše varaše pa v glavno mesto rosaga, v Budimpešto. Med njimi je Balaškin Feri (Feri Hanžek) z Gorenjoga Senika tü.

Kak mladoga ledjena, ka te je gnalo z ene vesiv veliki varaš?

„Ge sam že 1977. leta prišo es gor v Budimpešto. Ja, leko povejm, ka me je gnalo delo tö pa mladost tö. V varaši v židanoj fabriki sam delo, depa stalno delo sam nej emo, vsakši den sam na drugo mesto, delo prišo. Pa mi je te prejdjen tak pravo, naj dem v Pešt, tam mo prej emo eno delo pa mi baugše baude tö.“

Ka maš za poklic, za kakšno mešterijo si se vönavčo?

„V varaši sam zgotovo tekstilno šaulo, tü sam se pa vönavčo za električara. Zdj sam tü električar pri eni firmi, po cejlom varaši pa ro sagi odimo. Delamo nauva dela pa popravljanje tö, se pravi vsefale delo, ka je leko v tom poklici.“

Ka pa držina?

„Mam enoga „maloga“ sina, šteri je malo vekši od mena, eno par centimetrov, on je 15 lejt star gé. V devetlejtno šaulo odi. Tak vögleda, ka de se za tišlara včiu, dobro se vči pa volau tö ma zatau. Žena, una je Vogrinka, dela v eni pisarni. Tak se pomalek tamamo. Vala baugi, zat sir kaj vküppridemo v 18. okrožji pa tü pri Društvi Slovincov, pri Irenki Pavlič tö. Sir se leko srečamo z domanjimi tö.“

Ti si aktiven Slovenec töj v Pešta, si član Državne slovenske samouprave, v 18. okrožji pa štja vekšo brigo maš, kak član slovenske samouprave. Kak si se vzeo zatau?

„Istina, ka dosta dela geste s tejm pa cajt taodide, depa sto tak brodi, ka v srcej kaj ma do maternoga gezika, ti sti rad včini kaj. 300 kilomejterov smo ge od doma, gde sam se naraudo, gde sta stariša pokopaniva gé, dobro se čütim, če slovensko rejč leko čüjem. Pa ka leko napravim za Slovene, tisto probam pomagati, naj mlajši, mladina ne pozabi naš materni gezik.“

Kak vas poštojvajo vaši Peštarge? Gda je pozovete kam, njim kakšen slovenski program ponöjate, se dajo pozvati?

„Pri nas v Pestlörinci geste takšen, šteri je v Ritkarovci sodak biu, drugi je biu že na Gorenjom Seniki, tretji je čüu, ka Slovence živejo tam. Pa te tak enomi drugomi vse kaj na znanje dajo od nas, vala Baugi vsakši je na tom, naj nas pomaga tö, kak gda smo meli pustni ples, ji je dosta vküpprišlo, dobro so se čütili. S tejm nas tö pomagajo, če pridejo na naše progreme.“

Te vas ne gledajo dola zatau, ka ste Slovenci, kak gdasvejta. Vejndar vas eštja cenijo tü zatau, ka drüjdi materni djezik pa kulturo mate?

„Vala baugi, taše nega. Zdj, gda so že našo kulturo tö spoznali, tak držijo, ka je tau nika nauvo, nika lejpo za nji. Tak, ka se mi tü lepau porazmejmo.“

Zdj pa eštja na drugo temo. Kak je pa kaj te bilau, gda si štja kak mladi štjenec, ledjen doma biu na Seniki? Dja s teba vöpglednam, ka si ti tak pravi, karažen, kreda za norije pojep mogo biti.

„Mam lejpe spomine. Tisto nikdar ne pozabim, gda sam mami leko pomago, ka ona poštarica bila pa vönosila novine. Tau, ka sam se z biciklinom leko pelo! Meni tisto sir lejpi spomin ostane, za mater volo tö pa zame volo tö, ka sam leko malo lango.“

Kak si eštja lango zvöjn toga? Mama te je gvüšno parkrat težko mogla čakati ponauči, gda te nej bilau domau?

„Tisto nej gnauk pa dvakart bilau, ka me pitala, gda prideš pa sam pravo, ka za eno

„Pri drugoj dekli doma smo kaule vöpotegnili s škednja pa krmo smo dojspraznili. Te smo gnauk pa plüg pa kauce tavö nesli na njivo, vse taše norije smo naredli. Takšno smo tö naredli, ka smo ecka vcuj zvezali k dve-

depa zbegnili smo pa kak sam prejkškočo grmauvdje, nut v blato pa mi je papuč tam ostano. Ge sam pa brezi papuča domau odleto. Na drugü den sam tanazaj üšo pa sam ga nej najšo, ka je pau meterska blata bila pa je nut austo.“

Ka pa pri vašom rami je takšne norije stoj tü napravö?

„Gnauk je bilau, gda je cejla familija bila na gostüvanji, (te smo ške mlajši bili, öče je delo v kancelajji) so nam mlaj (májusfa) postavili, samo ka gda smo domau prišli, nas je vöobrnjeni čako. Drugo tašno ne vejm, ka pri nas nej bilau dekle, samo dva pojba sva bila.“

Gnesden bi te norije ške tü napravö?

„Napravo bi. Depa vidim, ka tam na Gorenjom Seniki zato gnes tö ge mladina, s stero v se leko naredi hec.“

Pa nika gnauk vtjüper napelaj z njimi.

„Probo mo gnauk. Domau pridem za en keden, te malo vküper pobere mo mladino pa naprej vzememo te stare šedje.“

Samonej, ka bi cejle ectje vcuj zvezali k dveram?

„Pitanje, če eške eckov baude v vesi. Depa ore, plüg pa tikvi gvüšno, ka baudejo. Zat nika vküpnapelamo.“

K. Fodor

Balaškin Feri s svojo ženo

vöro, pa sam samo na drugü den prišo domau.“

Kak mladi podje, ka dobraute, veseldja, lepote ste meli zvöjn krčme, veselic?

„Gda smo za dekle odli, je bilau tašo tö, ka smo tavö šli na Grebenjšček pa pri eni dekli doma sva s padašom gor na raur (dimnik) djala tikev.“

Tau je bar v zimi bilau? Kak sta goraprišla do ore?

„Ja, te so že kürlili. Tisto je vnoči bilau, ne vejm, ka je bilau zrankoma, ka sva nej počakala. Tistoga ipa ške tak bilau, ka pri vsakšomi rami zvüna rama bila ena lestnica. Lestnico sva dojvzela, vcujpostavila k rami pa te tagor na strejo. Tikev gor, malo z blatov kauli nama zati pa gotovo.“

Te je cejli dim nazaj v küčo üšo.

„Tisto že nej naša nevola bila. Mi smo svojo nevolu tak tö meli, ka so starci zatok dobre vüje meli. Nisterni so zatok čüli, ka tam odimo, samo so nas nej zgrabili.“

Kaj drugo štja?

ram pa te smo sklonckali po okni, naj se zbidi gazda pa vöpride. Samo, ka nej mogo vötiti.“

Kak je te gazda döjn leko vöprišo?

„Dja, če ovak nej, te vöškočo na okno ali se me je posrečilo štrik s klüke dojrazvezati pa tak.“

Stoj vas je pri norijaj zgrabo ali se je vözvedlo, sto ste? Zatau bi vas eštja dobro leko naratjivali.

„Tak so nas nej zgrabili. Liki gnauk smo bili v enoj mesti, gde so nas napamet vzeli,

Spremljajte televizijsko oddajo

SLOVENSKI UTRINKI

vsak drugi četrtek ob 13.00 na

1. programu madžarske

televizije.

Naslednja oddaja bo v četrtek,

10. maja 2001.

Ponovitev v soboto, 12. maja,

ob 11.05, na 2. programu.

Gorički „zajčki“ v Varaši

Trno se spleča, če človek nareti na dobre ljudi. Tak smo zopodli s Turističnim društvom ČEP-Čepinci, s sterim smo se leko povezali s pomočjav Valerije Gašpar (Apatjina Valika), stera s svojo družinov žive v Čepincju, rojena je pa v porabskoj vesi Ritkarovci. Članica je toga društva, etak se je spaumnila Diana Črnko, predsednica društva, ka bi faj bilau meti v programi za dan žena porabske kulturne skupine. Tisti den smo leko bila spoznali te prijazne ženske, njivo padaštvo. Obečali smo si z obe strani, ka mo redno sodelovali, vkuper delali. Tau obečanje so te ženske trno brž spunile. Kulturni center v Monoštri nas je proso, naj spravimo kakšne lerrance (prcerkorce) iz Prekmurja, stere mlajšom delavan den nota poka-

žejo, ji navčijo kaj lejpoga naprajti na vüzem. Samo, ka se po šaulaj prej trno več s takšnim ne spravljajo. V mojoj glavej se je pa pokazala tista zvezda, stera mi je posvejtala pravo paut. Vej so pa te ženske prvo nagrado dobile lanjsko leto ranč za tista dela, stere so pripravile na vüzem, veliko nauč. Ka pa, če bi je leko nanje vzela?! Zdjaj pa ne vejim, če

sam dja bila bola vesela ali one, ka nam leko staupijo na pomauč. Prišle so štiri ženske pa tau z dobre vole. Mlajšom pa organizatorom se je pa tak vido te den, ka so je že pozvali na božič tō. Mlajši so tak veselo vse delali z ženami, naj samo majo lejpa darila za domau. Ženske so že nagončali, ka do drugo leto prej vküper delali tistoga lejpoga zavca,

steroga so jim zdaj samo pokazale.

Ja, mlajši so tak, če zase delajo, so preveč aktivni. Veseli so bili pa štja zatok tū, ka so ženske brezi tolmača leko razmeli, vej so med njimi dvej vogrski tū znale vse ta raztolmačiti. Ženske so rejsan vō stanile zase. Mirno, potrpežljivo pa z veliko volauv so delale z mlajši. Brigo so tū mele, vej so pa vse, ka je trbelo vcuj, že doma mogle pripraviti naprej. Prišle so z veseldjom, odišle so pa ške z večšim veseldjom, če jim je že deca tak ra-

da bila. Mi se njim pa eške gnauk s srca lepau za(h)valimo pa želimo dosta takšni lejpi dnevv med nami,

K.F.

Lisica

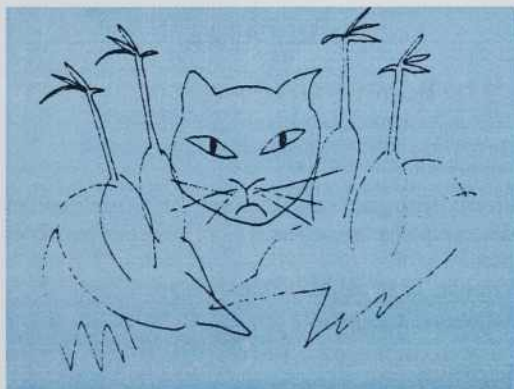
Tau se je zgodilo v Andovci pri Tejčini. Marica je kukarcko že vōstorila na dvor, gda je vidla, ka od sedala edna kokauš nej prišla dola. »Ti, Djuši, pogledni, ka sveca delajo te kokauši,« pravijo Marica mužej. Djuši dverica cejlak vōodprejo, dapa včas sin znak skaučijo tū. »Ka je? Vraga si vido ali ka drek skačeš tam?« »Vejš ti tū skakala, češ vidla, ka se je tū zgaidilo,« pravijo Djuši. Gda Marica notra poglednajo na dverici, te vidijo, ka kokauši noge vse vkumas držijo. »Njenoga angela, če bi go dobila, blek bi vō iz nje poklačila! Taše lejpe kokauši, stere bi tak nesle. Kak so te nesle, sam eške nej mejla. Ta prekleta lisica je pa vse morila. Če bi edno njala, dapa nej, njenoga pancuša,« se čemerijo Marica. Komaj taprajla, gda Djuši pā znak skaučijo. »Ka je tebi, ka telko skačeš ta pa nazaj?« »Notra v sedali je eške lisica, vido sam ji tiste dvej žrdjave oči!« »Ka drejmaš te, brž zapri notra dverica, nej ka bi lisica rep potegnila,« pravijo Marica.

Djuši so dverica tak brž zalapnili, kak če bi rejsan vraga vidli. »Ka mo zdaj delali z njauv?« pitajo Djuši. »Na obed go pozovemo, nej? Ka bi delali, želejzine vile naprej pa go bujemo!« »Babā, če go buješ, te go buj, dapa dja gvūšno ka go nemo klau. Vejpa vse ma vküpgrzē!« »Tvojo rit te zgrze, kak si leko tak boječ!« »Čüjo sam, ka je gnauk edna lisica djagarskoj pükši cejv tak vdjejlja, ka se je vugnila,« pravijo prestrašeno Djuši. »Samo naj tvojo cejv dola ne vdjejj,« se čemerijo Marica. »Ka va zdaj delala?« gledata eden drugoga. »Pri sausedi mlatijo, tam dosta moškove,« pravi Marica. Gda so pri sausedi zvedli, ka je lisica na sedali, vsi so prejk šli k Tejčini. »Na, gde je tista lisica?« pitajo Dožejnarski Imrac. »Tam na sedali ozark v kauti sam vido tiste žrdjave oči,« pravijo Djuši. Dožejnarski Imrac so bili prejdjni. Oni so zapovedli, sto kama naj stane. »Dja dvera od-

prem pa če lisica vōskauči, vi go zakolite,« pravijo Imrac. Pa tak je bilau. Vile je vsakši v roke vzejo, Imrac so pa dverica brž vōodprli. Moški so ranč sapo nej vzeli, tak so čakali, naj lisica vōskauči. Dapa lisica se je znautra ranč nej dje-

tejm tak smejali, ka so jim eške skonze vōprišle. »Drugō nejga, vej go dja z vili prejkobodnem pa včasim zdijne,« pravijo Imrac pa si v roke vzemajo najveške vile. »Rejsan je tam ozark v kauti,« pravijo pa vile že notra v se-

»Tašen špajsen glas je mejla ta lisica, nej?« pitajo Djuši. »Ti maš špajsen glas, zato ka eške zdaj tak trpečeš kak šiba na vudej,« pravijo čemerasto Marica. »Te go zdaj vōpotegnjam, dapa zato skrb mejte, nej ka bi vujšla,« pravijo Imrac pa go z vili vō iz sedale vlečejo. Gda go do dverice potegnajo, Djušina vse sapa stane. »Tau je...tau je...naš maček, njegovoga sveca!« lovi sapo gda. »Rejsan je maček,« pravijo Imrac pa ga z vili dola na zamlau ličijo. »Te več müši tū nede luvijo!« pravi nekak. »Ti stari somar pa nej si vido, ka je tau naš maček?« kričijo Marica. »Kak vragaum bi vido, da je takša kmica bila znautra!« »Gledajte, vsakšoj kokauši samo glava fali. Tau je taur (dihur) mogo biti. Nesrečen maček se pa tam ozark, gde je tista lüknja na sedali, notra potegno, ka je prdeno krv,« pravijo Imrac. Tak se je tau zgaidilo, ka so namesto lisice svojga mačka dali zaklati.

nila. »Ka mo zdaj delali?« pitajo Djuši. »Pa ka! Goraš ūšo na sedalo pa go vōzāžaneš,« pravijo Marica. »Ka? Ka? Ti si cejlak naura? Tašo norijo gučati, ka mo dja nutra ūšo k lisici,« so se prestrašili. Drugi moški so se na

dalo držijo. »Dobro cilajte, ka če go ne zavadije, te go že več ne zgrabimo!« »Tijo bojte, ka ne vejim cilati,« pravijo Imrac. Gnauk samo velko sapo zemajo pa vile notra bodnejo v lisico. »Mam go, malo se tepe, dapa že ne vujde,« pravijo.

K. Holec

DRAGI PORABSKI SLOVENC!

EŠKE GNAUK VAM ŽELIMO DATI NA ZNANJE

NA ZNANJE VAM DAMO

Državna slovenska samouprava pa Slovenska zveza na Vogrskom Vas s spoštanjem zoveta na **I. SVETOVNO SREČANJE PORABSKIH SLOVENCOV**, ki bau 25. pa 26. avgusta 2001 v Slovenskom daumi v Varaši (Szentgotthárd).

Za program mo meli:

25. avgustuša 2001

12.00 vóra: Dobimo se v Slovenskom daumi v Varaši (Szentgotthárd Gárdonyi út 1.)

13.00 vóra: Sprejem (állófogadás) v restavraciji Lipa

14.00 vóra: Konferenca

16.00 vóra: Izlet na Tromejo (kirándulás a Hármashatárra)

20.00 vóra: Večerja, ples

26. avgustuša 2001

10.00 vóra: Slovenska meša v katoličanski cerkvi v Varaši

11.30 vóra: Kulturni program v gledališki dvorani v Varaši

12.00 vóra: Obed v restavraciji Lipa

14.00 vóra: Z baugom davanje

Februara smo vam že v pismu na znanje dali, ka mo v Porabji meli **I. svetovno srečanje porabskih Slovincov**. Tau pismo, ka zdaj v novinaj tu leko ta prešete (bar vüpamo), smo s prijavnico (jelentkezési lap) vöposlali z novinami vred vsem porabskim slovenskim bralcom, steri živete zvöjn rojstnoga kraja, Porabja. Takšne informacije smo dobili, ka so nisterni tau pismo ranč nej ta prešeli, nisterni pa tak brodijo, če ne prosijo mesto za spanje, te se prej ranč nej trbej zglasiti.

Drago našo lüstvo! Mi samo na telko lidi zapovejmo avtobuse, pripravimo mesto pa vse drugo, kelko se nam zglasi! Zatau, če je stoj völučo ali zgübo, damo v novine vse informacije pa tau prijavnico tu, stero leko vövrejzate pa nam na napisani atrejs nazaj pošlete do **30. majuša 2001**. Leko se pa zglasite po telefoni tu, številka je napisana med informacijami.

Ob tej priliki se želimo trno lepau za(h)valiti vsem tistim Slovincem pa njivim držinam, steri so se zglasili na te program. Posaba se za(h)valimo tistim, steri so nam pomagali tak, ka so nam poslali atrejs od svoji znancov. Vüpamo, ka de nas vse več, steri se z veselidjom srečamo v Monoštri. Ne mislimo pa nikoga nej siliti, čakamo tiste, steri z dobre vole pridejo med nas. **Za informacijo ške!** Prišo je takšen glas do nas tu, ka bi prej baugše bilau, če bi 25. (v soboto) večer vsi bili vküper na enom mesti, nej pa na dva tala, kak smo si brodil. Tau tu leko včinimo ali v Turističnom hoteli v Števanovci ali v varaškoj šauli, samo najvejmo, kelko nas bau za gvüšno. Cejne v Turističnom hoteli so do tejamau tak povedane: za spanje v paviloni 1.500 forintov, v hoteli pa od 3.500 do 5.000 forintov na glavau. V hoteli je zajtrik mujs naraučiti, v paviloni pa tisti zapovej, sto ške. Cejna zajtrika je 500 forintov, zvöjn toga ške 12 % prometni davek (ÁFA) trbej vcuj plačati. Vabilo vam pošlemo v juliuš, gda mo že vse za gvüšno leko vedli. Baug plati, ka ste ta prešeli našo pismo.

Spoštovani!

Če se Vam je povidó program pa bi se radi srečali s svojo rodbinov, žlatov, s starimi znanci, padaši, te vönapišete list (prijavnico) pa nam ga pošlite do **30. majuša 2001** na naslednji atrejs ali po elektronski pošti ali se zglaste po telefoni.

Naš atrejs je: **Zveza Slovincov na Madžarskem**

„SREČANJE“

9970 Monošter/Szentgotthárd Gárdonyi u. 1

Telefonska numera/faks je: (+36) 94-380-208

Elektronska pošta je: porabje@mail.datanet.hu

Prosimo Vas lepau, če mate kakšne slovenske znance kaulek vas, nam pošlite njivi atrejs, aj nji tu leko pozovemo. Baug plati!

Vüjpamo, ka se nas vse več leko vküper najde pri nas v Varaši.

Z veseljem Vas čakamo!

S spoštanjem:

Martin Ropoš
predsednik

Državne slovenske samouprave

Jože Hirnök
predsednik

Zveze Slovincov na Madžarskem

Monošter, 21. februar 2001

Prijavnica/Jelentkezési lap

Imenja (vsi, steri pridete): .....

Domanji atrejs: .....

Telefonska numera: .....

Z naše držine nas pride .....človek/ dva človeka/ lidij.

Na srečanje se pripelamo (okrauzite valas):

1. s svojim avtonom
2. s cugom, z busom
3. s fligarom
4. z ejkstra avtobusom (na Vogrskom), steri de pelo:

z Mosonmagyaróvára,

z Budimpešta,

pa s Sombotela.

Za prenočišče, prespanja:

1. sami poskrbjimo pri žlati ali spoznancaj
2. prosimo rezervacijo (szállásfoglalás):

a/ v hoteli Lipa v Varaši

(spanje z zajtrikom 4000,- Ft na glavau)

b/ v panzioni na Gorenjon Seniki

(samo spanje 2000,- Ft na glavau)

c/ v Turističnom hoteli v Števanovci

(pauleg obnavljanja zida konkretne cejne štja ne vejmo)

Spanje pa pautno ceringo si vsakši sam plača! Strošek (dva obeda, eno večerjo) pa ejkstra avtobuse z Mosonmagyaróvára, z Budimpešta, s Sombotela plačajo organizatorji.

OTROŠKI

Kako so potekale počitnice?

Spomladanske počitnice so letos trajale od 11. do 18. aprila. Potekale so lepo, samo so bile prekratke.

Prve tri dni sem pomagala mami, brala sem in se učila. Ko imamo spomladanske počitnice, praznujemo veliko noč. V soboto sem pobarvala pirhe. To je zelo lepo delo. Najprej sem kupila rdečo, zeleno, modro, rumeno in vijoličasto barvo za jajca. Nekaj dni sem že zbirala jajca. Morala so biti lepe oblike. Nekaj jajc sem skuhalo, nekaj pa sem jih izpihalo. Najprej sem pripravila pet posodic. V njih sem skuhalo barvo. Z barvo sem polivala jajca. Pisana jajca sem potem še okrasila z nalepkami, namazala sem jih z mastjo, da so se lepo svetila. Pisane pirhe sem obesila na mačice, polno košarico sem pa postavila poleg vaze. V ponedeljek so prišli fantje in sem jim podarila pirhe. V soboto mi je mamica spakirala velikonočne jedi v košaro, odnesla sem jih v cerkev in tam jih je duhovnik blagoslovil.

Ob šestih pa smo imeli procesijo. Me, gasilke smo bile na povorki v novih uniformah. V nedeljo zvečer pa sem nastopila z mažoretkami na velikonočnem plesu. Po nastopu pa sem šla s prijateljem na zabavo v Slovensko ves. V ponedeljek zjutraj pa so prišli fantje in so me »poškropili«, tudi z vedrom vode.

Počitnice so hitro minile in na žalost smo že spet v šoli.

Lilla Fasching
Gimnazija Monošter

Spomladanske počitnice so se začele 11. aprila in so trajale do 17. aprila.

V prvih dneh počitnic sem se pripravljala na veliko noč. Pospravljala sem sobe, pomagala sem mami peči pecivo. Tudi mi smo pisali voščilnice znancem in sorodnikom, tako smo jim želeli vesele velikonočne praznike. Na veliki četrtek je slednja večerja, zato gremo v cerkev. Petek je sveti post, takrat ne smemo jesti mesa. Na veliko soboto smo pripravljali jedi: kuhali smo šunko, jajca, pekli potico in barvali pirhe. Ta dan sem praznovala tudi svoj rojstni dan. Mamica mi je spekla okusno torto in sem dobila lepa darila. Zvečer smo šli k maši in smo nesli blagoslovit hrano.

Na Gornjem Seniku je lepa navada, da na veliko soboto napravijo na bregu velik kres in streljajo s karbitom. Napravijo velike križe, ki jih osvetlijo z različnimi žarnicami. To se že od daleč vidi in je zelo lepo. Z družino smo šli h kresu. Bilo je tam dosti ljudi. Vreme je bilo slabo, zelo mrzlo je bilo, zato smo se ogrevali pri ognju. Prodajali smo tudi pijačo in hrano. Glasba je igrala do jutra. Pozno sem šla domov.

Naslednji dan je »vüzem«. Za zajtrk jemo »posvečano« šunko, jajca, hren in kruh. Obdarimo drug drugega. Potem gremo k maši. Popoldan smo šli k sorodnikom, njim smo tudi želeli vesele praznike in smo pozdravili krstnega botra, ker je imel god.

»Vüzenski« ponedeljek »zrankoma« so prišli fantje škropit s kolonjsko vodo. Popoldan so prišli gostje. V torek sem se pripravljala na šolo.

Velikonočni prazniki so bili lepi, ampak so hitro minili.

Beata Bajzek
Gimnazija Monošter

Velikonočni ponedeljek

Na Madžarskem imajo več šeg, ki so povezane z velikonočnimi prazniki. Tudi jaz sem se pripravljala na ta praznik.

Začela sem s pripravo peciva. Ves dan sem se motala v kuhinji skupaj z mamicco, babico in tudi sestro. Pекle smo raznovrstna peciva, predvsem potice.

Na veliko soboto smo kuhali jajca. Ko so bila jajca trda, smo zvezali na jajca cvetlice in liste in jih položili v krog, kjer smo kuhali čebulno lupinje. Čez nekaj ur so bila jajca že rdeča. Lepe pisanice smo položili v košarico in okrasili smo jih s cveticami, z mačicami in negnoji.

V ponedeljek sem zelo zgodaj vstala. Prvič me je brat, potem dedek »poškropil« z mrzlo vodo, da ne bi »ovenela«. Dopolodne je prišlo še približno 15 fantov, sorodniki, prijatelji, znanici in so »poškropili« mamicco, babico, sestro in tudi mene z vodo ali s kolonjsko vodo. Mi smo pa jim dali pisanice in ponudili pecivo.

Zelo dobro sem se počutila v počitnicah, samo škoda, da so bile tako kratke.

Bianka Bartakovič
Gimnazija Monošter

V Angliji

Moj mož dela na Civilni zaščiti in je odpotoval v Anglijo na izpopolnjevanje. Tam je že od januarja. Ker je do maja še daleč (do takrat bo tam), ga s sinom zelo pogrešava. Tako sva se odločila, da ga v počitnicah obiščeva.

2. aprila sva odletela iz Budimpešte v Manchester. Tam naju je počakal mož in skupaj smo nadaljevali pot z vlakom v Preston. V Angliji smo prebivali 9 dni. Hodili smo na izlete v Liverpool, v Windemere, v Keswick in v London. Ogledali smo si znamenitosti mest. Stanovali smo v kolegiju in v hotelu.

Potovanje je bilo zelo lepo. Meni je bil najbolj všeč London, sinu pa potovanje z letalom.

Agota Horvat
knjižničarka v Monoštru

Na državnem tekmovanju

V srednjih šolah vsako leto organizirajo državno tekmovanje v različnih predmetih. Tako tudi v slovenščini. Letos sem se tudi jaz prijavila na to tekmovanje, ki je sestavljeno iz pisnega in ustnega dela.

Pisno tekmovanje je bilo 12. januarja. Ob slovnicih nalogah smo morali napisati spis. Na tem tekmovanju smo bili štiri, dve sva se uvrstili na ustno tekmovanje, ki je bilo 4. aprila v Budimpešti. Zjutraj ob pol šestih smo krenili in smo v glavno mesto prišli ob pol desetih. Tekmovanje se je začelo ob enajstih. Bile so tri teme: spoznavanje domovine in naroda, književnost in dialogi. Pri vsaki temi smo potegnili eno vprašanje. Vsi so bili zelo prijazni z nami, ampak jaz sem bila zelo nervozna in sem težko »prišla k sebi«.

Na tekmovanju je dosegla Etelka prvo mesto, jaz pa drugo. To pomeni, da nama ni treba maturirati iz slovenskega jezika in tudi pri sprejemnih izpitih na visoko šolo bova imeli ugodnosti. Po tekmovanju smo se malo spočili, potem pa smo šli na ogled mesta. Nato smo šli v kolegij, kjer smo večerjali in spali. Zjutraj po zajtrku smo se napotili domov.

Zelo dobro sem se počutila v Budimpešti, ker so vsi bili zelo prijazni in pripravljeni pomagati.

Nikoleta Vajda
Gimnazija Monošter

V šoli so nas seznanili, da se tisti, ki se učimo slovenščino, lahko pripravimo na Državno srednješolsko tekmovanje v slovenščini. Če bomo uspehi, bomo oproščeni mature in sprejemnih izpitov iz slovenščine. Zato smo začeli že jeseni ponavljati slovnico in književnost.

Prva prednomnica je bila 15. januarja, takrat smo pisali test iz slovnice in napisali spis. Dobili smo dve temi in smo se lahko odločili, o čem bi radi pisali. Jaz sem si izbrala Franceta Prešerna, pisala sem o njegovih delih in o dobi, ko je živel. Kmalu potem smo dobili obvestilo o rezultatih in sva s prijateljico bili zelo veseli, ker sva se uvrstili v drugi krog, ki je bil 4. aprila. Ponavljali sva snov iz slovenske književnosti, spoznavanja domovine in dialoge.

Tekmovanje je bilo v Budimpešti, zato smo morali zgodaj odpotovat. Delo se je začelo ob enajstih. Dobili sva tri teme. Govorila sem o ljudskem pesništvu, o zbiranju slovenskega ljudskega slovstva in o mojih naučilih. Moja sošolka, Nikoleta je govorila o delih Miška Kranjca, o slovenskih jedeh in o potovanju. Komisija je po kratkem odmoru razglasila rezultat. Zelo me je veselilo, da sem postala prva in tudi to, da je tudi Nikoleta dosegla lep uspeh, drugo mesto namreč.

Uspeh me je spodbudil, da se bom prijavila na jezikovni izpit iz slovenskega jezika.

Etelka Dončec
Gimnazija Monošter

Velika noč

Na velikonočno nedeljo sem ob sedmih vstala in se oblekla. Stekla sem iz hiše na vrt. Iskala in našla sem pirhe pod drevesom, za grmom, pod klopio. Bila sem vesela. Pobrala sem jih in nesla v hišo.

Tamara Škaper 5.r.,
Gimnazija Monošter

Vsako leto spomladi pride čas velikonočnih praznikov in tudi mi imamo takrat spomladanske počitnice. Takrat praznujemo Jezusovo smrt in vstajanje. Teden dni pred praznikom imamo veliko spomladansko pospravljanje. Na veliki petek je sveti post, takrat ne smemo jesti mesa. Pravijo, da so zvonovi odšli v Rim. Na veliko soboto zjutraj sva z bratom pobarvala jajca. Mati je pripra-

vila jedi, katere smo zvečer nesli v cerkev. Zvečer smo šli v cerkev blagoslovit velikonočne jedi: šunko, kruh, hren, jajca.

Naslednji dan zjutraj smo imeli svečani zajtrk. Popoldan smo dobili goste iz Sakalovec. Zelo sem jih bila vesela. Obdarili smo drug drugega. »Zajec« mi je prinesel obleko, ročno uro, bluzo, očala in denar. V ponedeljek smo dobili goste iz Budimpešte. Ker se redko srečamo, smo bili zelo veseli. Prazniki so bili veseli in kratki.

Andrea Pint
Gimnazija Monošter

MLAŠEČI

KAUT

„Laufarji“ in druge maskare

Inštitut za slovensko narodopisje pri Slovenski akademiji je po vüzemski svetkaj organiziro konferenco o maskaj in maskiranju. Konferenca je

ne vejo. L. 1948 je nekakma na pamet prišlo, ka bi tau šego mogli obnoviti. Od iže do iže odo, pa je stare lidi spirtavo, kak je tau bilau gnauk

gvant). Najstarejša maska je „ta terjast“, šteri ma svoje korenine eške v poganski cajtaj. V skupini so vsikder trgé, uni so „policaji“, skrb

bila v vesi *Cerkno*, štera je erična (znana) po maskaj „laufarji“.

Na konferenco so prišli etnologji od Porabja do Trsta. Vsiški je nutpokazo, kak se lidgé v njinoj krajini goropravijo na fašenek ali druge svetke. Najbole spoznane slovenske maske so „*kurenti*“ iz okolice Ptuja, šteri so ojdli že v Somboteli pa v Porabji tó.

Lidgé po vasnicaj pa po varašaj so se ovak maskirali. Po vesnicaj so si gvant naupek nasé djáli - prauti čaralicam. Na glavi so nosili štük - ka je pomenilo, ka v spratolejtki na njivi vse vöpožene. Z zvonic pa lancami so rogatali, ka bi zimau, hüdogo dü(h)a táodgnali. Za toga volo so si lica s sajami namazali, na lica štrümfé ali lafli, masko potegnili. Po vesnicaj so se gornaravnali za živino, stvarino tó: za konja, kravo, somara, kamele (teve). V Idiriji so imenüvali karneval - „*kravneval*“, ka so kravo vodili po vesi.

Po varašaj so organizirali ples v maskah (álarcosbál), sledik so se pa conali politikom pa so nutpokazali gospodarske probleme. Na letošnjem fašenkí so „naure krave“ tó bilé.

V vesi *Cerkno*, gde je bila konferenca, odijo na fašenek „laufarji“ (iz nemščine laufen - lejtati). Kak je stara ta šega,

svejta. Tak so té na nauvo naredli maske iz lesá, pa so se lidgé v *Cerknem* l. 1956 na

majo na red. „pust“ (fašenek) vsikder vujde, pa ga morejo vloviti. Gda ga zgra-

nauvo maskirali za „laufare“. Tistoga ipa ji je bilau 14, gnes ji je 25. Vsiški ma svoje ime. Na našom kejpi je: „*ta terjast*“ (šteri veuke zobé má), „*ta ličnat*“ (gvant ma iz kukarčne lopinje) in „*ta žakljev*“ (šteri iz žaklov ma

bijo, te ga odpelajo pred „sodnika“ (birauva), šteri z več metrov dugega papira gorparšté v domanjoj rejči, kakše greje je „pust“ napravo. Zaman má fiškališa, vsikšo leto ga osaudijo, pa more mrejtí. **Marija Kozar**

Solata iz stročjega fižola/Šalata od graja z mošnicami/Zöldbabsaláta

50 dkg zelenoga graja z mošnicami, sau, voda, tikevni oli, eci, česnek, rdeča paprika, fejfer

Zeleni gra z mošnicami vküpzrejemo pa v parsolanoj vodi sküjamo. Gda se vóras(h)ladi, zabejlimo s tikevni olijom, z ecijom, vodauv, česnekom, rdečo papriko in malo fejferom.

Dober tek!

Hilda Čabai

NIKA ZA SMEJ...

Nevören človek

Edén nevören človek ide skoz edne velike goušče pa si brundiva, ka bi on tou vse ovak naredo, če bi on stvoro tej svejti, ka bi takše velike goušče nej bile. Gnouk samo eden velki medved vó iz grma skoči pa našega čleka dola vdari, prednjo taca gora deje na njega paj ga drži.

„O Bog, ka de zdaj,“ si zdene te naš človek.

V toj sekundi je vse stanilo, nika se je nej gibalo, edna velika svetlost je nastala in glas se je oglaso: „Jas sam Bog, zakaj me ti zoveš, da ti v mene ne vörješ?“

Človек pa pravi: „Nej sam vrejden tvojoga božjoga smilenja, ar ti ne vörjem, liki samo te telko prosim, če si Bog gé, te naredi krščenika s toga medveda!“

„Naj se ti ta vola zgodi,“ je Bog pravo, pa je premenio.

Vse se je začnilo pá gibati, vse je tak gratalo kak je prva bilo, samo je naš medved zdaj taca doj vzeo s čleka pa je gori na njega sedo. Svoje prednje tace je vküp djo tak kak na molitev, pa etak pravo: „Gospodin Bog, za te obed, steroga eti pod sebo mam, se ti jas prelepo zahvalim“.

Anthony Kozar

Vsakiš po svojom

Gnesden so nej leki cajti. Vse je drago. Od toga si pripovejdata Joži pa Francek. Francek etak pravi Jožini: »Joži, kak ti pa kaj de gnesden? Kak živeš v tej žmetni cajtaj?«

Joži pa: Nikak mi dé. Več ne pidjem, ne kadim pa pri vse kaj drugom se tú bola nazaj držim. Kak pa ti?«

Francek pa zdaj etak: »Ge? Ge toga reda nikomi nika ne plačam!«

Slednja želja

Zgodilo se je v Meriki. Eden razbojnik je takši velki grj emo, ka so ga na smrt osaudili. Kak je že v Merki šega, v elektricnom stauci de mogo smrt strpeti. Gda ga posadijo v stolec, ga doj zvežejo, ga pitajo po navadi, ka je njegva slednja želja. On pa etak pravi: »Gospaud, vejte tau mi je slednja želja, ka bi me vi za rokau držali te, gda elektriko name pustijo.«

I. Barber

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica **Marijana Sukić**

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gardonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:
porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.